

2009 m. liepa Nr. 7 (22)

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA – tai Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, įkurta 1997 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 10 d. nutarimu „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos įsteigimo“. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija nagrinėja asmenų skundus, tikrina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą, konsultuoja duomenų valdytojus ir subjektus, tvarko Asmens duomenų valdytojų valstybės registrą, teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms dėl asmens duomenų tvarkymo, apsaugos, vykdo kitas įstatymu priskirtas funkcijas.

Naujienu biuletenyje vartojamos santrumpos:

VDAI – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, ADTAI – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

LIETUVOJE

Liepos mėnesio asmens duomenų apsaugai aktualūs teisės aktai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. liepos 22 d. nutarimas Nr. 788 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 1593 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymą“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. 90-3858).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. liepos 22 d. nutarimas Nr. 789 „Dėl Statistinių duomenų, nurodytų Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 70 straipsnyje, teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 90-3859).

Baigtas asmens duomenų tvarkymo patikrinimas dėl „Didžiojo žaidimo-7“

2009 m. sausio pabaigoje į VDAI kreipėsi žmonės dėl gaunamų „Didžiojo žaidimo-7“ laiškų, kuriuose raginama dalyvauti žaidime ir laimėti piniginius prizus. VDAI sulaukė ne tik daugybės žmonių skambučių ir elektroninių paklausimų, bet gavo ir keletą oficialių asmenų skundų dėl galimai neteisėtai tvarkomų jų asmens duomenų organizuojant „Didįjį žaidimą-7“.

Atsižvelgiant į gautus asmenų nusiskundimus, VDAI sudaryta asmens duomenų tvarkymo teisėtumo tikrinimo grupė, kuriai buvo pavesta atlikti asmens duomenų tvarkymo organizuojant „Didįjį žaidimą-7“ teisėtumo tikrinimą.

Tikrinimo metu nustatyta, kad organizuojant ir vykdam „Didįjį žaidimą-7“ asmens duomenis tvarkė duomenų valdytojas UAB „ARPRESA“ ir duomenų tvarkytojas UAB „Šviesa“.

ADTAI 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tiesioginės rinkodaros tikslais tik po to, kai duomenų subjektas duoda sutikimą.

VDAI, atlikusi patikrinimus UAB „ARPRESA“ ir UAB „Šviesa“, nustatė, kad UAB „ARPRESA“ tiesioginės rinkodaros tikslu organizuodama ir vykdydama „Didįjį žaidimą-7“ tvarkė asmens duomenų susistemintas rinkmenas – telefonų knygas, įskaitant Apskričių telefonų knygą „Vilniaus apskritis 2007“, ir automatiniu būdu (kompiuteriu) rinko asmens duomenis iš internetinio tinklalapio www.zebra.lt, naudodamasi automatinėmis priemonėmis (kompiuteriu) šiuos duomenis, neturėdama duomenų subjektų sutikimo, spausdino ant iš anksto spaustuviėje be asmens duomenų atspausdintų „Didžiojo žaidimo-7“ laiškų.

UAB „ARPRESA“, nuo 2009 m. sausio 26 d. tvarkydama (rinkdama ir naudodama) asmens duomenis (vardą, pavardę, adresą) tiesioginės rinkodaros tikslais, t. y. asmenims adresuotuose „Didžiojo žaidimo-7“ laiškuose siūlydama dalyvauti „Didžiajame žaidime-7“ ir įsigyti knygą „1001 naminis vaistas“ prieš tai jiems nedavus sutikimo, pažeidė ADTAĮ 14 straipsnio 1 dalį.

ADTAĮ 23 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtinta duomenų subjekto teisė žinoti (būti informuotam) apie jo asmens duomenų tvarkymą. Šios teisės įgyvendinimo tvarka numatyta ADTAĮ 24 straipsnyje. Tais atvejais, kai duomenų valdytojas, kuris asmens duomenis gauna ne iš duomenų subjekto, privalo apie tai informuoti duomenų subjektą pradėdamas tvarkyti asmens duomenis, kaip to reikalauja ADTAĮ 24 straipsnio 2 dalis, išskyrus ADTAĮ 23 straipsnio 2 dalyje numatytas išimtis ir jeigu duomenų subjektas tokią informaciją jau turi.

Tikrinimo metu nustatyta, kad UAB „ARPRESA“, pradėdama tvarkyti asmenų, pateikusių VDAI skundus teisės aktų nustatyta tvarka, asmens duomenis, gautus ne tiesiogiai iš šių duomenų subjektų, ir nesuteikdama jiems informacijos, iš kokių šaltinių ir kokie jų asmens duomenys surinkti, pažeidė ADTAĮ 23 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir 24 straipsnio 2 dalies 3 punktą.

ADTAĮ 14 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tiesioginės rinkodaros tikslais, jeigu juos renkant yra nustatoma asmens duomenų saugojimo trukmė.

Tikrinimų metu nustatyta, kad tiek UAB „ARPRESA“, tiek UAB „Šviesa“ skirtinguose dokumentuose numatytas skirtingas asmens duomenų, tvarkomų rinkodaros tikslais, saugojimo terminas. Atsižvelgiant į tai, kad UAB „ARPRESA“ nėra aiškiai ir konkrečiai nustačiusi asmens duomenų, tvarkomų tiesioginės rinkodaros tikslais, saugojimo termino, darytina išvada, kad UAB „ARPRESA“ nėra tinkamai įgyvendinusi ADTAĮ 14 straipsnio 2 dalies reikalavimų.

UAB „ARPRESA“ direktoriui VDAI 2009 m. balandžio 14 d. surašė administracinio teisės pažeidimo protokolą už asmenų, pateikusių VDAI skundus teisės aktų nustatyta tvarka, asmens duomenų tvarkymą tiesioginės rinkodaros tikslu pažeidžiant ADTAĮ 14 straipsnio 1 dalį bei už šių asmenų, kaip duomenų subjektų, teisės, įtvirtintos ADTAĮ 23 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 24 straipsnio 1 dalies 3 punkte, pažeidimą. Administracinio teisės pažeidimo protokolas persiųstas nagrinėti Vilniaus miesto pirmajam apylinkės teismui. Vilniaus miesto pirmasis apylinkės teismas, išnagrinėjęs administracinio teisės pažeidimo bylą, pripažino UAB „ARPRESA“ direktorių padarius administracinius teisės pažeidimus, numatytus 214¹⁴ straipsnio 1 dalyje ir 214¹⁶ 1 dalyje, ir paskyrė subendrintą 600 litų baudą.

Be to, VDAI 2009 m. balandžio 9 d. pateikė UAB „ARPRESA“ nurodymą dėl asmens duomenų tvarkymo: 1) užtikrinti ateityje asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslu teisėtumą, t. y. tvarkyti asmens duomenis tiesioginės rinkodaros tikslu tik po to, kai duomenų subjektai duoda sutikimą; 2) iki 2009 m. gegužės 10 d. nustatyti konkretų asmens duomenų, tvarkomų tiesioginės rinkodaros tikslu, saugojimo terminą, kaip to reikalaujama ADTAĮ 14 straipsnio 2 dalyje.

Po VDAI išnagrinėto skundo teismas pripažino pažeidimus dėl nepageidaujamų elektroninio pašto pranešimų siuntimo

Baigtas nagrinėti 2009 m. vasario mėnesį gautas skundas dėl tiesioginės rinkodaros. Asmuo VDAI skundėsi, kad į savo elektroninio pašto dėžutę gavo nepageidaujamą elektroninio pašto pranešimą, kuriuo siūloma įsigyti juridinių ir fizinių asmenų duomenų bazes. Skunde prašyta išsiaiškinti, ar tokiu būdu nėra neteisėtai tvarkomi fizinių asmenų duomenys.

Tiriant skundą nustatyta, kad skundžiamasis internete surinko fizinių asmenų elektroninio pašto adresus ir tais adresais tiesioginės rinkodaros tikslu išsiuntinėjo elektroninio pašto pranešimus, kuriuose buvo siūloma įsigyti juridinių ir fizinių asmenų duomenų bazes.

Pagal ADTAĮ, asmens duomenys – tai bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pasinaudojant tokiais duomenimis kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai. Skundo nagrinėjimo metu nustatyta, kad, pasinaudojant surinktais elektroninio pašto adresais, galima nustatyti duomenų subjektų (asmenų, kurie naudojami šiais elektroninio pašto adresais) tapatybę, t. y. internetinės paieškos sistemoje, pvz., „Google“, įvedus šiuos elektroninio pašto adresus, galima rasti asmenų, kurie naudojami šiais elektroninio pašto adresais, vardus, telefonų numerius, duomenis apie darbovietę, o kai kuriais atvejais net ir pavardes, adresus, gimimo datas, banko sąskaitų numerius ir kt.

Remiantis ADTAĮ 2 straipsnio 4 dalimi, duomenų tvarkymu yra laikomas bet kuris su asmens duomenimis atliekamas veiksmas: rinkimas, užrašymas, kaupimas, saugojimas, klasifikavimas, grupavimas, jungimas, keitimas (papildymas ar taisymas), teikimas, paskelbimas, naudojimas, loginės ir (arba) aritmetinės operacijos, paieška, skleidimas, naikinimas ar kitoks veiksmas arba veiksmų rinkinys. Taigi, skundžiamojo atlikti veiksmai (elektroninio pašto adresų rinkimas, kaupimas, saugojimas, naudojimas tiesioginės rinkodaros tikslais, t. y. siunčiant nepageidaujamus elektroninio pašto pranešimus) laikomi asmens duomenų tvarkymu.

Asmens duomenų tvarkymas laikomas teisėtu, jeigu asmens duomenys yra tvarkomi vadovaujantis ADTAĮ nustatytais reikalavimais, t. y. asmens duomenys yra tvarkomi nepažeidžiant ADTAĮ 3 straipsnyje nustatytų bendrųjų duomenų tvarkymo principų ir esant nors vienam ADTAĮ 5 straipsnio 1 ar 2 dalyje numatytam asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijui.

Atsižvelgiant į nurodytas ADTAĮ nuostatas, nustatyta, kad skundžiamuoju atveju duomenys buvo tvarkomi neteisėtai, t. y. nesant nė vieno ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalyje nustatyto asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijaus, ir nesuderinamais tikslais su tais, kuriais pareiškėjo duomenys buvo pateikti viešuose informacijos šaltiniuose. Skundžiamuoju atveju buvo pažeistas ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 2 punktas, kuris numato, kad duomenų valdytojas privalo užtikrinti, jog asmens duomenys būtų tvarkomi tiksliai, sąžiningai ir teisėtai, bei to paties straipsnio 1 dalies 1 punktas, kuris numato, kad duomenų valdytojas privalo užtikrinti, jog asmens duomenys būtų renkami apibrėžtais ir teisėtais tikslais ir toliau nebūtų tvarkomi tikslais, nesuderinamais su nustatytaisiais prieš renkant asmens duomenis. Taip pat duomenis tvarkęs asmuo, neturėdamas išankstinio abonento sutikimo naudoti elektroninių ryšių paslaugas tiesioginės rinkodaros tikslu, siūlymo įsigyti duomenų bazes tikslu, siuntė pareiškėjui nepageidaujamą elektroninio pašto pranešimą. Naudojant elektroninių ryšių paslaugas buvo vykdoma tiesioginė rinkodara, be išankstinio abonento sutikimo, taip buvo pažeista Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (Žin., 2004, Nr. 69-2382) redakcijos, galiojusios iki 2009 m. kovo 15 d., 68 straipsnio 1 dalis.

Skundžiamajam VDAI surašė administracinio teisės pažeidimo protokolą už asmens duomenų tvarkymą tiesioginės rinkodaros tikslu. Administracinio teisės pažeidimo protokolą persiūstas nagrinėti Vilniaus miesto antrajam apylinkės teismui. Vilniaus miesto antrasis apylinkės teismas, išnagrinėjęs administracinio teisės pažeidimo bylą, pripažino duomenis tvarkiusį asmenį padarius administracinius teisės pažeidimus, numatytus ATPK 214¹⁴ straipsnio 1 dalyje ir 214²³ straipsnio 1 dalyje, ir paskyrė subendrintą 100 litų baudą.

EUROPOS SAJUNGOJE**Policijos ir teisingumo darbo grupės pirmininko kreipimasis**

Policijos ir teisingumo darbo grupės pirmininkas Francesco Pizzetti 2009 m. birželio 24 d. išplatino kreipimąsi į Jacquesą Barrotą, Europos Komisijos viceprezidentą, atsakingą už teisingumą, laisvę ir saugumą, dėl trečiųjų šalių prieigos internetu prie Europos DNR ir pirštų atspaudų duomenų bazių.

„Dėkoju už atsakymą į 2008 m. rugsėjo 5 d. laišką, kuriame informavome apie dvišalių susitarimų su trečiosiomis šalimis pasirašymą, apibrėžiančių prieigą internetu prie Europos DNR ir pirštų atspaudų duomenų bazių, siekiant užkirsti kelią sunkiems nusikaltimams ir kovoti su tokiais nusikaltimais, o ypač – su terorizmu. Tokius dvišalius susitarimus veikiausiai lėmė Priumo sutartis ir Tarybos sprendimas paspartinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, ypač atsižvelgti į kovą su terorizmu ir tarptautinį nusikalstamumą.

Pastebime, kad jūs suprantate ir pritariate mūsų susirūpinimui, kad tokie dvišaliai susitarimai gali lemti požiūrių išsiskyrimą ir nevienalytį duomenų apsaugos reikalavimų bloko susidarymą. Taip pat pažymime, kad pritariate, jog reikalingas ir netgi būtinas suderintas visų valstybių narių požiūris šiuo klausimu.

Nuo to laiko, kai gavome jūsų atsakymą, vis daugiau ir daugiau valstybių narių susidūrė ar dabar susiduria su trečiųjų šalių prašymais pasirašyti tokius dvišalius susitarimus. Kad galėtume vienodai atsakyti į tokius trečiųjų šalių prašymus, būtina neatidėliojant imtis koordinuotų veiksmų.

2009 m. balandžio 24 d. Edinburge vykusioje Europos duomenų apsaugos vadovų pavasario konferencijoje buvo priimta rezoliucija, iškėlus didelius apsaugos lygmens skirtumus, pasirašant dvišalius ir daugiašalius susitarimus tarp ES valstybių narių ir trečiųjų šalių policijos ir teismo bendradarbiavimo srityje, dėl Europos duomenų apsaugos, kuriuos lėmė šioje srityje taikomų teisinių bazių įvairovė. Europos duomenų apsaugos institucijos ragina visas ES valstybes nares užtikrinti, kad būtų laikomasi galiojančio duomenų apsaugos standarto pasirašant tokius tarptautinius susitarimus. Šia proga Policijos ir teisingumo darbo grupė ragina Europos Komisiją, Tarybą ir ES valstybes nares sukurti instrumentus, padėsiančius pasiekti suderintą požiūrį šioje srityje.

Policijos ir teisingumo darbo grupė primygtinai ragina ES valstybes nares, susidūrusias su šiais iš trečiųjų šalių gaunamais prašymais dėl susitarimų pasirašymo siekti suderinto Europos lygiu požiūrio bei atkreipti dėmesį ir į tai, kad:

- nebūtų leidžiama prieiga internetu prie DNR ir pirštų atspaudų duomenų bazių, leidimai būtų suteikiami tik netiesioginei prieigai per nacionalinį centrą;
- būtų užtikrinti aiškūs ir tvirti duomenų apsaugos saugikliai susitarimuose, kaip antai, tikslo apibrėžimas, duomenų kokybė, būtinumas ir proporcingumas, duomenų saugumas, ypatingų duomenų apsauga, apribojimai dėl tolesnio duomenų naudojimo, nepriklausoma priežiūra ir duomenų subjektų teisės;
- būtų teikiama pakankamai išsamios informacijos apie tinkamas duomenų apsaugos sąlygas trečiojoje šalyje;
- būtų garantuota visiška parlamentinė susitarimo kontrolė ir priežiūra.

*Policijos ir teisingumo darbo grupės pirmininkas
Francesco Pizzetti*

Antroji „Eurodac“ ataskaita

2009 m. birželio 24 d. „Eurodac“ priežiūros koordinavimo grupė parengė ataskaitą apie savo antrąjį tikrinimą didelėje duomenų bazėje, kurioje kaupiami prieglobsčio prašančiųjų pirštų atspaudai, siekiant palengvinti prieglobsčio procedūras Europos Sąjungoje. Priežiūros grupė ištyrė, kaip duomenų bazė buvo naudojama praktikoje pastaruosius dvejus metus. Du pagrindiniai klausimai buvo kruopščiai išnagrinėti: teisė gauti informaciją apie prieglobsčio prašančiuosius ir metodai, kuriais nustatomas prašančiųjų prieglobsčio amžius registruojant sistemoje. Šioje ataskaitoje aptariamos išvados ir rekomendacijos, remiantis atsakymais į klausimą, gautais iš visų valstybių narių.

Visą ataskaitos tekstą anglų kalba galite rasti adresu http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Supervision/Eurodac/09-06-24_Eurodac_report2_EN.pdf.

KITOSE ŠALYSE

Kanados duomenų apsaugos institucija susirūpinusi dėl „Facebook“

2009 m. liepos 16 d. Kanados duomenų apsaugos institucija baigė plataus masto tyrimą dėl socialinio tinklo „Facebook“ privatumo praktikos ir politikos. Skundas buvo gautas iš Kanados Interneto politikos ir visuomenės interesų klinikos (angl. trumpinys CIPPIC).

Atliekant tyrimą buvo vadovaujama Kanados Asmeninės informacijos apsaugos ir elektroninių dokumentų aktu (angl. trumpinys PIPEDA), kuris yra federalinis privataus sektoriaus privatumo teisės aktas. Kanados duomenų apsaugos institucijos vadovė Jennifer Stoddart šiam socialiniam tinklapiui pateikė rekomendaciją, kurioje nurodyta geriau užtikrinti vartotojų privatumo apsaugą ir laikytis Kanados privatumo apsaugos teisės aktu.

Šio tyrimo ataskaitą anglų kalba galite rasti adresu http://www.priv.gc.ca/cf-dc/2009/2009_008_0716_e.cfm.